

Pod redakcją Agnieszki Kasińskiej-Metryki i Radosława Kubickiego

Jacek Kraś

Karpacka Państwowa Uczelnia
w Krośnie, Polska
doi:10.25951/4644

ROLA ŚWIATOWEJ ORGANIZACJI TURYSTYKI (UNWTO) W REALIZOWANIU POLITYKI TURYSTYCZNEJ W DOBIE GLOBALIZACJI

Abstrakt

Niniejszy artykuł jest poświęcony jednej z najważniejszych organizacji, odgrywających istotną rolę w realizacji polityki turystycznej na świecie, jaką jest Światowa Organizacja Turystyki. Celem artykułu jest przedstawienie i analiza istoty, zadań oraz statusu organizacyjno-prawnego tej organizacji. Jest nim również przedstawienie i przybliżenie najważniejszych jej działań. Podstawową metodą zastosowaną dla realizacji celów publikacji jest analiza literatury tematycznej, dokumentów wewnętrznych przedmiotowej instytucji oraz aktów prawnych.

Treść zasadniczą artykułu rozpoczyna wstęp, w którym został przedstawiony cel publikacji. Część druga przybliży najważniejsze zagadnienia związane z polityką turystyczną i jej realizacją na szczeblu międzynarodowym. Kolejna część przedstawia cele i zadania UNWTO. W części czwartej dokonano analizy struktury organizacyjnej UNWTO i przybliżono jej status prawny. Z kolei część piąta zawiera rozważania dotyczące najważniejszych działań i oceny działalności analizowanego w artykule podmiotu. Część ostatnią stanowi podsumowanie, w którym przedstawiono wnioski nawiązujące się w związku z realizacją tematu.

Aby zrealizować określony cel publikacji dokonano analizy materiałów źródłowych, do których należą dokumenty wewnętrzne UNWTO i akty prawne. Pomocna była również literatura tematyczna. W podsumowaniu stwierdzono, że UNWTO jest bardzo ważną instytucją dla turystyki, działającą w skali globalnej, jednak ze względu na charakter jej działalności nie można jednoznacznie stwierdzić na ile skuteczne są jej działania.

Słowa kluczowe: Światowa Organizacja Turystyki, działania, polityka turystyczna

Abstract**THE ROLE OF THE WORLD TOURISM ORGANIZATION (UNWTO)
IN IMPLEMENTING TOURISM POLICY
IN THE ERA OF GLOBALIZATION**

This article is devoted to one of the most important organizations that play an important role in the implementation of tourism policy in the world, which is the World Tourism Organization. The aim of the article is to present and analyze the essence, tasks and organizational and legal status of this organization. It is also a presentation of the most important activities of this organization. The basic method used to achieve the objectives of the publication is the analysis of the thematic literature, internal documents of the institution concerned and legal acts.

The main content of the article begins with an introduction in which the purpose of the publication was presented. The second part presents the most important issues related to tourism policy and its implementation at the international level. The third part presents the goals and tasks of the UNWTO. The fourth part analyzes the organizational structure of the UNWTO and presents its legal status. The fifth part, in turn, contains considerations on the most important activities and evaluation of the activity of the subject analyzed in the article. The last part is a summary, which presents the conclusions that can be drawn in relation to the implementation of the topic.

In order to achieve the above-mentioned goal of the publication, source materials were analyzed, which include internal UNWTO documents and legal acts. The thematic literature was also helpful. In the summary of the article, it was stated that the UNWTO is a very important institution operating on a global scale for tourism, but due to the nature of its activities, it is not clear how effective its activities are.

Keywords: World Tourism Organization, activities, tourism policy

Wprowadzenie

Organizację międzynarodową możemy określić jako „trwałe zrzeszenie państw, oparte na umowach międzynarodowych i utworzone dla określonych celów w dziedzinie stosunków międzynarodowych”. Takie organizacje, których członkami są państwa nazywamy międzynarodowymi organizacjami rządowymi. Natomiast organizacje, których członkami są osoby fizyczne, organizacje polityczne, społeczne, zawodowe czy religijne nazywamy – pozarządowymi. Organizacje rządowe posiadają osobowość prawną, a więc pełną samodzielność na gruncie prawa międzynarodowego. Działają one poprzez swoje organy i mogą zawierać umowy międzynarodowe. Podstawą prawną działania międzynarodowej organizacji rządowej jest umowa międzynarodowa zawarta przez państwa wchodzące w jej skład. Stanowi ona również statut organizacji. Przykładem takiej organizacji jest właśnie Światowa Organizacja Turystyki¹.

Celem niniejszego artykułu jest przybliżenie istoty, zadań i funkcji Światowej Organizacji Turystyki (ang. *United Nations World Tourism Organisation* – UNWTO), która jest jednym z najważniejszych podmiotów realizujących politykę turystyczną na świecie. Jest nim również przedstawienie i analiza statusu organizacyjno-prawnego oraz najważniejszych działań tej organizacji.

Podstawową metodą zastosowaną dla realizacji celów publikacji jest analiza literatury tematycznej, dokumentów wewnętrznych przedmiotowej instytucji oraz aktów prawnych.

Treść zasadniczą artykułu rozpoczyna wstęp, w którym został przedstawiony cel publikacji. Część druga przybliży najważniejsze zagadnienia związane z polityką turystyczną i jej realizacją na szczeblu międzynarodowym. Część trzecia przedstawia cele i zadania UNWTO. W części czwartej dokonano analizy struktury organizacyjnej UNWTO i przybliżono jej status prawny. Z kolei część piąta zawiera rozważania dotyczące najważniejszych działań i oceny działalności analizowanego w artykule podmiotu. Część ostatnią stanowi podsumowanie, w którym przedstawiono wnioski nawiązujące się w związku z realizacją tematu.

Aby zrealizować określony wyżej cel publikacji dokonano analizy materiałów źródłowych, do których należą dokumenty wewnętrzne UNWTO i akty prawne. Przydatna była również literatura tematyczna, w tym między innymi książki J. Walaska, *Turystyka w Unii Europejskiej* oraz L. Antonowicz, *Podręcznik prawa międzynarodowego*.

Miejsce polityki turystycznej w polityce międzynarodowej

Turystyka to jeden z najdynamiczniej rozwijających się sektorów gospodarki nie tylko w Europie, ale i na całym świecie. Podejmowane są działania na rzecz turystyki, polegające między innymi na tworzeniu strategii rozwoju. Dla wielu państw turystyka pełni istotną funkcję gospodarczą, zapewniając im stałe źródło dochodu. Napływ turystów z krajów bogatszych, podróżujących do mniej zasobnych, przyczynia się do ich

---

¹ L. Antonowicz, *Podręcznik prawa międzynarodowego*, Warszawa 2011, s. 92–95.

rozwoju ekonomicznego. Dlatego też turystyka powinna być traktowana jako jedno z podstawowych narzędzi, zwiększających poziom ekonomiczny krajów biedniejszych, a tym samym wyrównujących dysproporcje ekonomiczne między krajami członkowskimi UE².

Istnieje wiele różnych definicji polityki turystycznej. Autorem jednej z nich jest W. Gaworecki, według którego jest to „świadome popieranie i kształtowanie turystyki przez różnego rodzaju organizacje i instytucje wpływające swoją działalnością na to, co jest ważne dla turystyki”. Celem polityki turystycznej jest „dążenie w obsłudze turysty do osiągnięcia jednoczesnej maksymalizacji korzyści dla wszystkich zainteresowanych, przy minimalizacji negatywnych skutków, kosztów i wpływów towarzyszących zapewnianiu sukcesu obszaru recepcyjnego”³. Polityka turystyczna jest realizowana między innymi przez organizacje międzynarodowe. Społeczność międzynarodową stanowią państwa, które współlistnieją i utrzymują ze sobą wzajemne stosunki także poprzez wzajemne relacje w ramach organizacji międzynarodowych. Organizacje takie można podzielić na rządowe i pozarządowe. Organizacja rządowa to „celowy związek państw utworzony na podstawie zawartej między nimi umowy międzynarodowej (mającej charakter statutu organizacji) i wyposażony w system stałych organów”. Właśnie UNWTO jest w pełni tego słowa organizacją rządową. Z kolei międzynarodowe organizacje pozarządowe charakteryzują się tym, że ich członkami są osoby fizyczne i prawne z różnych państw. Należą do nich między innymi Amnesty International, Greenpeace czy Human Rights Watch⁴. Organizacje międzynarodowe można podzielić również na powszechne i partykularne. Powszechne to takie, które zasięgiem swojego działania mogą objąć wszystkie państwa świata. Należą do nich również, oprócz UNWTO, między innymi: ONZ, UNESCO, FAO czy WHO. Z kolei organizacje partykularne charakteryzują się tym, że nie mogą swoim zasięgiem objąć wszystkich państw świata. Należą do nich organizacje regionalne, w których członkostwo uzależnione jest od położenia geograficznego. Ich przykładami są: Organizacja Państw Amerykańskich, Unia Afrykańska, Rada Nordycka czy Forum Wypł Pacyfiku⁵.

Również Unia Europejska realizuje politykę turystyczną w ramach swoich kompetencji. Ich podział został dokonany w traktacie lizbońskim⁶. Wyróżnił on kompetencje: wyłączne UE, kompetencje dzielone i kompetencje wspierające, koordynujące lub uzupełniające działania państw członkowskich. Do tej ostatniej grupy działań UE, obok przemysłu, kultury, współpracy administracyjnej, należy turystyka. Działania te nie mogą zastępować kompetencji państw członkowskich we wskazanych dziedzinach. Unia Europejska uzupełnia działania państw członkowskich w sektorze turystyki

---

² J. Walasek, *Turystyka w Unii Europejskiej*, Lublin 2009, s. 39–41.

³ M. W. Kozak, *Turystyka i polityka turystyczna a rozwój: między starym a nowym paradygmatem*, Warszawa 2009, s. 202–203.

⁴ J. Barcik, *Elementy międzynarodowego prawa publicznego w turystyce*, Warszawa 2011, s. 137–141.

⁵ L. Antonowicz, *Podręcznik prawa międzynarodowego*, op. cit., s. 16, 185–187.

⁶ „Dz. Urz. UE” C nr 306.

poprzez wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw turystycznych. Działania UE mają głównie na celu inspirowanie do tworzenia dobrych warunków dla realizacji i rozwoju przedsiębiorstw turystycznych oraz wspieranie współpracy między państwami w zakresie turystyki⁷.

Cele i zadania Światowej Organizacji Turystyki

Światowa Organizacja Turystyki jest agencją ONZ odpowiedzialną za promocję powszechnie dostępnej turystyki. Dzięki niej turystyka ma stać się siłą napędową gospodarki światowej, służyć ograniczeniu wykluczenia społecznego i zrównoważonemu rozwojowi środowiska. UNWTO oferuje ponadto wsparcie dla rozwoju wiedzy o turystyce i polityki turystycznej na świecie. W skład organizacji wchodzi 159 krajów – członków pełnoprawnych oraz 506 członków stowarzyszonych, w tym reprezentujących przedsiębiorstwa turystyczne, instytucje edukacyjne, stowarzyszenia turystyczne oraz lokalne władze⁸.

W 2003 roku Światowa Organizacja Turystyki została wyspecjalizowaną Agencją Narodów Zjednoczonych. Ścisłe współpracuje z instytucjami ONZ, a także innymi organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi. Główne cele tej współpracy to:

- realizacja do 2030 roku planu zrównoważonego rozwoju turystyki;
- utrzymanie silnych i trwałych relacji z organizacjami międzynarodowymi, instytucjami finansowymi, sektorem prywatnym, środowiskiem akademickim oraz organizacjami pozarządowymi⁹.

Cele UNWTO zostały określone w jej statucie¹⁰. Zgodnie z artykułem trzecim zasadniczym celem organizacji jest „popieranie i rozwój turystyki, mający przyczynić się do rozwoju gospodarczego, międzynarodowego zrozumienia, pokoju, dobrobytu oraz powszechnego poszanowania i przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności dla wszystkich, bez względu na różnicę rasy, płci, języka lub wyznania”.

Natomiast do zadań Światowej Organizacji Turystyki należy zaliczyć:

- podejmowanie działań mających na celu ułatwienie podróży;
- zachęcanie państw do rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej;
- zabieganie o wprowadzanie nowych technologii w turystyce;
- promowanie pokoju i współpracy międzynarodowej;
- prowadzenie badań dotyczących turystyki;
- działanie na rzecz szkolenia kadr turystycznych;

---

⁷ A. Wentkowska, J. Barcik, *Prawo Unii Europejskiej w pigułce*, Warszawa 2016, s. 151–153, 168.

⁸ <https://www.unwto.org/who-we-are>, [15.01.2021].

⁹ <https://www.unwto.org/unwto-un-system>, [17.01.2021].

¹⁰ Statutes of the World Tourism Organization adopted by the Extraordinary General Assembly of International Union of Official Travel Organisations (IUOTO) held at Mexico City, from 17 to 28 September 1970.

- działanie na rzecz wprowadzania zasad etycznych w turystyce;
- prowadzenie działań związanych z zarządzaniem kryzysowym w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych i innych nadzwyczajnych zdarzeń;
- świadczenie usług na rzecz państw członkowskich, polegające między innymi na opracowywaniu strategii rozwojowych turystyki¹¹.

Wskazane wyżej cele realizowane są nie tylko przez organy UNWTO, ale również przez departamenty regionalne.

Status organizacyjno-prawny Światowej Organizacji Turystyki

Status organizacyjno-prawny został określony przede wszystkim w najważniejszym dokumencie regulującym działanie tego podmiotu jakim jest Statut UNWTO¹². Wszedł on w życie 2 stycznia 1975 roku. Zgodnie z nim Światowa Organizacja Turystyki jest najważniejszą organizacją międzynarodową działającą w sektorze turystyki. Jest to międzynarodowa organizacja rządowa, ponieważ jej członkami są przede wszystkim państwa. Jest organizacją powszechną, ponieważ zasięgiem swojego działania obejmuje cały świat. Jej siedziba znajduje się w Madrycie, a oficjalnymi językami są: angielski, arabski, francuski, hiszpański, rosyjski oraz chiński. Została oficjalnie utworzona w 1970 roku, działalność rozpoczęła w 1974 roku. Statut wyróżnia trzy rodzaje członkostwa. Są to członkowie: zwyczajni, stowarzyszeni i afiliowani¹³.

Na czele Światowej Organizacji Turystycznej stoi Sekretarz Generalny, którym od 2018 roku jest Zurab Pololikashvili. Do ścisłego kierownictwa powołał Zastępcę Sekretarza Generalnego oraz dwóch Dyrektorów Wykonawczych. Do organów zarządzających UNWTO należą:

- Walne Zgromadzenie,
- komisje regionalne,
- Rada Wykonawcza,
- komitety,
- Sekretariat.

Walne Zgromadzenie składa się z pełnych członków (państwa) i członków stowarzyszonych. Jego zadaniem jest wybór na czteroletnią kadencję Sekretarza Generalnego. Co dwa lata zatwierdza ono budżet organizacji oraz program działania¹⁴. W charakterze obserwatorów występują członkowie stowarzyszeni oraz przedstawiciele organizacji międzynarodowych.

Komisje regionalne są organami pomocniczymi Zgromadzenia Ogólnego. Zostały powołane w 1975 roku w liczbie sześciu. Są to: Komisja UNWTO ds. Afryki (CAF),

¹¹ J. Barcik, *Elementy międzynarodowego prawa publicznego w turystyce*, s. 151–152.

¹² Statutes of the World Tourism Organization adopted by the Extraordinary General Assembly of International Union of Official Travel Organisations (IUOTO) held at Mexico City, from 17 to 28 September 1970.

¹³ J. Barcik, *Elementy międzynarodowego prawa publicznego w turystyce*, s. 146–151.

¹⁴ <https://www.unwto.org/structure>, [01.02.2021].

Komisja UNWTO ds. Azji Wschodniej i Pacyfiku (CAP), Komisja UNWTO ds. Bliskiego Wschodu (CME), Komisja UNWTO ds. Ameryk (CAM), Komisja Europejska UNWTO (CEU), Komisja UNWTO ds. Azji Południowej (CSA). Zbierają się zwykle raz do roku. Komisja wybiera ze swojego grona na dwuletnią kadencję przewodniczącą i wiceprzewodniczących¹⁵.

Rada Wykonawcza jest organem zarządzającym, odpowiedzialnym między innymi za wykonanie budżetu i realizację zadań UNWTO. Zbiera się co najmniej dwa razy w roku. W jej skład wchodzi pełnoprawni członkowie UNWTO wybrani przez zgromadzenie ogólne na czteroletnią kadencję. Wybiera ona spośród swoich członków przewodniczącego i dwóch wiceprzewodniczących.

Natomiast komitety UNWTO to wyspecjalizowane podmioty, w skład których wchodzi członkowie organizacji. Wśród nich wyróżniamy: Komitet ds. Programu i Budżetu, Komisję Statystyki, Komisję Turystyki i Zrównoważonego Rozwoju, Komisję Turystyki i Konkurencyjności, Światową Komisję Etyki Turystyki, a także Komisję ds. Przeglądu Wniosków o Członkostwo Stowarzyszone. Komitety są organami pomocniczymi Rady Wykonawczej UNWTO. Wyjątek stanowi Światowy Komitet Etyki Turystyki, który jest organem pomocniczym Zgromadzenia Ogólnego.

Ostatnim z organów zarządzających jest Sekretariat. Kieruje nim pochodzący z Gruzji Sekretarz Generalny Zuraba Pololikashvili. Podlega mu 110 pracowników zatrudnionych w siedzibie Światowej Organizacji Turystyki w Madrycie¹⁶. Istotną funkcję w działalności Światowej Organizacji Turystyki pełnią także departamenty regionalne. Należą do nich:

- Regionalny Departament Afryki,
- Regionalny Departament Ameryk,
- Regionalny Departament Azji i Pacyfiku,
- Departament Regionalny na Europę,
- Departament Regionalny na Bliski Wschód.

Do zadań departamentów należą w szczególności:

- wspieranie członków oraz interesariuszy Światowej Organizacji Turystyki w działaniach na rzecz rozwoju sektora turystyki;
- współpraca z krajowymi Administracjami Turystycznymi, władzami samorządowymi oraz przedsiębiorstwami turystycznymi;
- organizowanie seminariów, kursów i konferencji dla przedstawicieli branży turystycznej;
- przekazywanie informacji UNWTO dotyczących uwag i problemów państw związanych z turystyką;
- pomoc w opracowaniu programu prac Światowej Organizacji Turystyki mającego na celu osiągnięcia wyższych standardów w zakresie polityki turystycznej i zarządzania turystyką;

¹⁵ <https://www.unwto.org/unwto-regional-commissions>, [03.02.2021].

¹⁶ <https://www.unwto.org/structure>, [05.02.2021].

- propagowanie idei zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego¹⁷.
Istotnym elementem działania UNWTO, wpływającym na jej skuteczność, jest Biuro Łącznikowe UNWTO. Powstało ono w 2017 roku w siedzibie ITC (ang. *International Trade Centre*). Reprezentuje Światową Organizację Turystyki w ramach systemu ONZ, organizacji międzynarodowych i misji dyplomatycznych. Pełni charakter doradczy w zakresie polityki w stosunku do Sekretariatu. Celem, a zarazem misją Biura Łącznikowego jest wspieranie państw członkowskich w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz wzmocnienie relacji turystyki z handlem międzynarodowym.

Jak wspomniano, UNWTO współpracuje z instytucjami międzynarodowymi. Celem tej współpracy jest bardziej zintegrowane i innowacyjne podejście do turystyki, które wyraża się między innymi w wypracowywaniu reguł wspólnego podejścia państw do handlu w turystyce. Podmioty, z którymi współpracuje UNWTO to między innymi: Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP), Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) czy Światowa Organizacja Handlu (WTO)¹⁸.

Wybrane inicjatywy i ocena działalności Światowej Organizacji Turystyki

Światowa Organizacja Turystyki podejmowała i podejmuje wiele działań, mających na celu rozwijać i propagować sektor turystyczny na świecie. Do najważniejszych należy opracowanie w 1996 roku „Agendy 21 dla Podróży i Przemysłu Turystycznego”. Jej istotą było wyznaczenie celów, które miały dostosować gospodarkę turystyczną do zasad zrównoważonego rozwoju.

Innym istotnym działaniem było opracowanie w 1999 roku dokumentu nazwanego „Globalnym Kodeksem Etyki w Turystyce”¹⁹. Jego celem było określenie zasad, obowiązków i praw podmiotów uczestniczących w obrocie turystycznym, a więc przedsiębiorców turystycznych, samorządów, organizacji pozarządowych oraz samych turystów²⁰. Elementem tego dokumentu stała się Turystyczna Karta Praw ustalona 26 września 1985 roku²¹.

Skutecznym działaniem w zakresie promocji turystyki w skali globalnej było ustanowienie Światowego Dnia Turystyki (1979 r.) przez Zgromadzenie Ogólne UNWTO. Święto obchodzone jest co roku 27 września, począwszy od 1980 roku²². Ostatnie takie wydarzenie pod hasłem „Turystyka i zatrudnienie: lepsza przyszłość dla wszystkich” miało miejsce w 2019 roku. W oficjalnych dokumentach, będących pokłosiem

¹⁷ <https://www.unwto.org/regional-departments>, [10.02.2021].

¹⁸ <https://www.unwto.org/geneva-liaison-Office>, [20.02.2021].

¹⁹ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego UNWTO z dnia 1 października 1999 w sprawie Światowego Kodeksu Etyki dla Turystyki –A/RES/406(XIII).

²⁰ H. Kiryluk, *Współpraca międzynarodowa w turystyce*, „Economics and Management”, nr 4/2014, s. 317.

²¹ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego UNWTO z dnia 26 września 1985 r. w sprawie Turystycznej Karty Praw i Kodeksu Turystyki.

²² H. Kiryluk, *Współpraca międzynarodowa w turystyce*, op. cit., s. 318.

obchodów, stwierdzono między innymi, że „Rola turystyki w tworzeniu miejsc pracy jest często niedoceniana. Dzieje się tak pomimo faktu, że turystyka generuje 10% światowych miejsc pracy i jest ujęta w 8 celu zrównoważonego rozwoju ze względu na swój potencjał tworzenia godnej pracy”. Aby zwiększyć szanse na rozwój miejsc pracy w turystyce należy przede wszystkim: zwiększyć inwestycje w człowieka (potencjalnego pracownika), zwiększyć inwestycje w instytucje pracy oraz godną i zrównoważoną pracę²³. Inny dokument związany z promocją zatrudnienia w turystyce został wydany w 2014 roku i nosi nazwę „Przewodnik dobrych praktyk dotyczący zatrudnienia w turystyce”²⁴.

W 2015 roku ONZ przyjęło „Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”. Problematyka turystyki została ujęta w niej w celach 8, 12 i 14. Dotyczą one zrównoważonego wzrostu gospodarczego, zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonego wykorzystania oceanów i zasobów morskich. Realizacja tych celów wspierana jest przez Światową Organizację Turystyki i ma polegać przede wszystkim na przemyślanych inwestycjach w infrastrukturę, zasoby ludzkie oraz technologię²⁵. UNWTO wystąpiło również z ciekawą inicjatywą The Hospitality Challenge. Jest to zaproszenie o charakterze ogólnoświatowym, zachęcające do opracowania i składania projektów, których celem jest odnowienie i umocnienie sektora hotelarskiego. Jej efektem ma być wyłonienie 30 finalistów. Trzy najbardziej innowacyjne projekty w zakresie przedsiębiorczości otrzymają dofinansowanie od globalnej grupy inwestycyjnej EURAZEO²⁶.

Ważnym dokumentem, który opracowała Światowa Organizacja Turystyki jest również Konwencja UNWTO o Etyce w Turystyce. Została ona zatwierdzona podczas 23. Zgromadzenia Ogólnego, które odbyło się we wrześniu 2019 roku²⁷ w Petersburgu.

Światowa Organizacja Turystyki wspiera swoich członków w zakresie rozwoju produktów turystyki kulturowej. UNWTO przeprowadziło badania dotyczące powiązań między „turystyką a formami ekspresji i umiejętnościami, które składają się na niematerialne dziedzictwo kulturowe ludzkości (ICH)”. Dotyczyły one wyzwań, zagrożeń i możliwości rozwoju turystyki kulturowej. Położono w nich nacisk na marketing i rozwój produktów turystycznych, opartych na niematerialnym dziedzictwie kulturowym ludzkości. Dokonano analizy działań, rządów, podmiotów prywatnych oraz organizacji pozarządowych z pięciu kontynentów. Działania te dotyczyły: gastronomii, rękodzieła i sztuk wizualnych, zwyczajów świątecznych, muzyki i sztuk scenicznych, tradycji ludowych oraz wiedzy dotyczącej przyrody²⁸. Światowa Organizacja Turystyki-

---

²³ <https://www.unwto.org/world-tourism-day-2019>, [22.02.2021].

²⁴ H. Kiryluk, *Współpraca międzynarodowa w turystyce*, op. cit., s. 318.

²⁵ <https://www.unwto.org/tourism-in-2030-agenda>, [22.02.2021].

²⁶ <https://www.unwto.org/unwto-challenges>, [25.02.2021].

²⁷ Konwencja o Etyce w Turystyce przyjęta na XXII Zgromadzeniu Ogólnym UNWTO w dniach 11–16 września 2017 r. w Chinach, zatwierdzona na XXIII Zgromadzeniu Ogólnym w dniach 23–26 września 2019 r. w Nowym Jorku.

²⁸ <https://www.unwto.org/tourism-and-culture>, [01.03.2021].

ki podjęła trzy deklaracje w sprawie turystyki i kultury. Dotyczą one zrównoważonego rozwoju turystyki rdzennej. Zostały opracowane przez Departament Etyki, Kultury i Odpowiedzialności Społecznej UNWTO. Ich treść konsultowana była z organizacjami działającymi w sektorze turystyki oraz przedsiębiorcami. Zalecenia zostały zatwierdzone przez Światowy Komitet Etyki Turystyki oraz ostatecznie przyjęte w 2019 roku przez Zgromadzenie Ogólne UNWTO. Zalecenia zostały skierowane do: organizatorów turystyki, przewodników turystycznych, rdzennej społeczności, władz państwowych, samorządowych oraz organizacji pozarządowych. Ich podstawowym celem było zachęcenie do podjęcia działań mających na celu przyniesienie korzyści zarówno społecznościom rdzennym, jak i przedsiębiorcom turystycznym. Światowa Organizacja Turystyki przeprowadziła również badania na temat Turystyki i Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Dotyczyły one głównie możliwości i zagrożeń związanych z turystyką kulturową. Wskazywały na konieczność podejmowania odpowiednich działań w zakresie marketingu i rozwoju produktu turystycznego²⁹.

Ocena działań Światowej Organizacji Turystycznej nie jest sprawą oczywistą. Należy ją rozpatrywać z punktu widzenia skuteczności działania, ale także roli opinio-twórczej i informacyjnej jaką pełni.

Bez wątpienia na uwagę i aprobatę zasługują działania organizacji w sferze informacyjnej i promocyjnej turystyki poprzez wspieranie rozwoju turystyki, w tym turystyki kulturowej.

Można się zastanawiać, czy środki przeznaczane na działania organizacji pozwalają na osiągnięcie zamierzonych efektów. Być może bezpośrednio działania na poziomie państw przyniosłyby lepsze efekty. Można byłoby takie zadania realizować także na etapie organizacji regionalnych. Przykładem takich dobrych praktyk jest Unia Europejska, która ujednoliciła prawo, zasady postępowania w sektorze turystyki, wydając dyrektywy.

Na realizację celów UNWTO przeznaczane są znaczące środki finansowe. Analizy wymaga sposób ich wydawanie oraz czy ich wydatkowanie przekłada się na wymierne efekty. Być może lepiej byłoby, gdyby środki takie trafiały bezpośrednio do zainteresowanych państw.

Daje się również zauważyć brak skutecznych narzędzi, którymi dysponowałyby Światowa Organizacja Turystyczna do egzekwowania wydawanych przez siebie zaleceń. Akty prawne wydawane przez UNWTO mają charakter deklaracji i zaleceń, a więc nie są wiążące prawnie dla adresatów. Dlatego trudno wyegzekwować określone w nich zapisy. W związku z tym trudno jest określić efektywność i skuteczność działań UNWTO i wykazać, jakie faktyczne (wyluczalne) korzyści przynoszą dla światowej turystyki.

---

²⁹ Ibidem.

Podsumowanie

Turystyka to zjawisko o charakterze globalnym, dlatego też konieczna jest zakrojona na szeroką skalę współpraca międzynarodowa, aby bezpiecznie i legalnie korzystać z usług turystycznych. Napotyka ona jednak na wiele barier związanych m.in. z zetknięciem się z różnymi systemami prawnymi obowiązującymi w poszczególnych krajach, zwyczajami, obyczajami i szeroko pojętą kulturą. Aby umożliwić ujednoczenie zasad świadczenia usług turystycznych i zapewnić należytą ochronę turysty, powołano do życia Światową Organizację Turystyczną, która stała się przedmiotem analiz niniejszego artykułu.

Jego celem było prezentacja istoty, zadań i funkcji Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO), która jest jedną z najważniejszych instytucji realizujących politykę turystyczną na świecie. Podobnie jak przedstawienie i analiza statusu organizacyjno-prawnego oraz najważniejszych działań tej organizacji.

W związku z realizacją tematu nasuwają się następujące wnioski:

- UNWTO to jedna z najważniejszych organizacji międzynarodowych działających na świecie. Na pewno pełni najistotniejszą funkcję w sektorze turystyki na szczeblu międzynarodowym. Jest to organizacja rządowa, posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych na gruncie prawa międzynarodowego.
- Skuteczność działania organizacji możliwa jest dzięki funkcjonowaniu jej na wszystkich kontynentach świata. Aby ułatwić to działanie, powołano komisje regionalne, departamenty regionalne oraz Biuro Łącznikowe.
- Bardzo istotne znaczenie w skali globalnej pełnią dokumenty wydane przez omawiany podmiot, do których należą światowy Kodeks Etyki dla Turystyki czy Turystyczna Karta Praw. Bardzo ważne są też działania organizacji na rzecz turystyki kulturowej.
- Daje się zauważyć jednak brak możliwości egzekwowania wydawanych zaleceń i propozycji działań. Nie jest to możliwe, ponieważ akty prawne organizacji nie mają charakteru prawnie wiążącego. Ponadto brak instytucji, która miałaby zajmować się egzekwowaniem zaleceń i propozycji UNWTO.

Podsumowując, można stwierdzić, że UNWTO jest bardzo ważną dla turystyki instytucją, działającą w skali globalnej, jednak ze względu na charakter swojej aktywności nie można jednoznacznie określić, na ile skuteczne są jej działania.

Bibliografia

Akty prawne

Konwencja o Etyce w Turystyce przyjęta na XXII Zgromadzeniu Ogólnym UNWTO w dniach 11–16 września 2017 r. w Chinach, zatwierdzona na XXIII Zgromadzeniu Ogólnym ONZ w dniach 23–26 września 2019 r. w Nowym Jorku.

Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego UNWTO z dnia 26 września 1985 r. w sprawie Turystycznej Karty Praw i Kodeksu Turysty.

Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego UNWTO z dnia 1 października 1999 r. w sprawie Światowego Kodeksu Etyki dla Turystyki (A/RES/406(XIII)).

Statut Światowej Organizacji Turystyki – Statutes of the World Tourism Organization adopted by the Extraordinary General Assembly of International Union of Official Travel Organisations (IUOTO) held at Mexico City, from 17 to 28 September 1970.

Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z 13 grudnia 2007 r. „Dz. Urz. UE”, C nr 306.

Opracowania

Antonowicz Lech, *Podręcznik prawa międzynarodowego*, Warszawa: Lexis Nexis, 2011.

Barcik Jacek, *Elementy międzynarodowego prawa publicznego w turystyce*, Warszawa: C.H. Beck, 2011.

Kozak Marek, *Turystyka i polityka turystyczna a rozwój: między starym a nowym paradygmatem*, Warszawa: Scholar, 2009.

Walasek Jerzy, *Turystyka w Unii Europejskiej*, Lublin: Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza, 2009.

Wentkowska Aleksandra, Barcik Jacek, *Prawo Unii Europejskiej w pigułce*, Warszawa: C.H. Beck, 2016.

Czasopisma naukowe

Kiryłuk Halina, *Współpraca międzynarodowa w turystyce*, „Economics and Management”, 2014, nr 4, s. 317–318.

Strony internetowe

<https://www.unwto.org/who-we-are>, [22.02.2021].

<https://www.unwto.org/node/193>, [22.02.2021].

<https://www.unwto.org/unwto-un-system>, [22.02.2021].

<https://www.unwto.org/structure>, [22.02.2021].

<https://www.unwto.org/unwto-regional-commissions>, [22.02.2021].

<https://www.unwto.org/world-tourism-day-2019>, [22.02.2021].

<https://www.unwto.org/tourism-in-2030-agenda>, [22.02.2021].

<https://www.unwto.org/unwto-challenges>, [22.02.2021].

<https://www.unwto.org/tourism-and-culture>, [22.02.2021].

Autor oświadcza,
że artykuł powstał przy wykorzystaniu własnych środków finansowych.

Data przesłania artykułu do Redakcji: 2021.04.06.
Data wstępnej akceptacji artykułu przez Redakcję: 2021.04.11.